1939 ий
1
АВГУСТ
№ 65 (564)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

[illegible]-шамыч, ушныза!

Ӧрвезе КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

ТӰНЯШТЕ ЭН ПЕРЕДОВОЙ ЯЛ ОЗАНЛЫК

Тача Москваш Всесоюзный ял озанлык выставка почылтеш. Тудым ССР Союз Калык Комиссар-шамыч Советын председательже В. М. Молотов йолташ почеш.

Выставкылан посвятитлыме митинг пӱтынь советский калыкын торжествошкыжо савырна. Митингыште советский правительство главан, ученый-шамычын, социалистический ял озанлыкысе передовик-шамычын ойлымыштым пӱтынь советский калык моткоч кугу куанымаш дене колышташ тӱҥалеш.

Всесоюзный ял озанлык выставка Советский Союзысо ял озанлыкын поянлыкшым да куатшым демонстрироватла.

Коммунистический партийын вуйлатымыже дене мемнан ял озанлык тӱняште эн шолдра да механизированный лийын. Колхозыш чылаже 18 миллионат 800 тӱжем кресаньык озанлык ушнен. Чыла ӱдымӧ мланде гыч 99 процентше колхоз-шамычлан принадлежатла. 1939 ийыште колхоз-шамыч 453,5 тӱжем тракторым, 153,5 тӱжем комбайным, 130,8 тӱжем сложный ден полусложный молотилкым, 195,8 тӱжем грузовой автомобильым, 9.594 легковой автомобильым иметеныт. Нине цифр-шамыч ял озанлыкым вияҥдымге нерген коммунистический партийын да советский правительствын пеш кугун заботитлымышт нерген ойлат. Мемнан эл Сталин йолташын ий еда 7—8 миллиард пуд шурным налаш шындыме задачыжым шуктышаш верч успешно кучедалеш.

Всесоюзный ял озанлык выставка социалистический животноводствын кугун вияҥмыжым раш ончыкта.

Ял озанлык выставка-шамыч дореволюционный Российыштат лиедене. Но нуно царский Российысе ял озанлыкын моткоч убогий да отсталый улмыжым гына ончыктеныт. 1882 ийыште эртарыме Всероссийский выставкыште чылажат кок тӱредме машина велэ улмаш. Царский Российысе мланде шога, косуль да пу шӱре дене обработыватлалтын. 1910 ийыште царский Российыште 7.800 тӱжем шога ден косуль, 2.200 тӱжем пу плуг, 17.700 тӱжем пу шӱре шотлалтын.

Капиталистический эллаште эртарыме выставкылаште лу дене машина-шамычым, тӱрлӧ технический приспособленийым, племенной вольыкын чапле экземплярыштым, урожайностьын рекордный достиженийжым ужаш лиеш. Но нине чылажат единичный экземпляр велэ, нуныштат посна капиталистический озанлыклан гына принадлежатлат, элын ял озанлыкшылан общий характеристикым йӧршеш огыт пу.

Буржуазный эл-шамычын парадный выставкышт посна шолдра капиталистический озанлык-шамычын достижениеыштым велэ ончыктат, кресаньык озанлыкын уровеньже нине выставкылаште нигунарат ок отражатлалт. Кресаньык-шамыч тыгай выставкылаште огыт участвоватле. Тидым вучашыжат ок лий. Нуно участвоватлат ыле гын, капиталитический эллаште ял разоритлалтмын язвыже, шемер-шамычым варварский эксплоатироватлымаш пеш раш коеш ыле.

Советский элыште эртарыме выставка-шамычын принципиальный отличийышт тыгай: нуно ялын производительный вийже массовый нӧлталтмашым, Советский Союзысо ял озанлыкын общий нӧлталтмашыжым ончыктат.

„Тиде выставка колхозник, МТС ден совхоз-шамыч коклаште, район, область ден республика-шамыч коклаште соревнованийым тарватышаш. Тудо ял озанлыкын умбакыжат нӧлталтмашыжым организоватлымаште да Кумышо Пятилеткын заданий-шамычым шуктымаште пеш кугу рольым модын кертеш да модшаш". (В. М. Молотов).

„Чирки" колхоз (Пектубаево район) шурно да йытын дене выставкыште участвоватла. Снимкыште: льноводный бригадын бригадирже Д. А. Кузнецов ден льноводка Чеснокова йолташ-шамыч льноволокном ончат.

ПЕРВЫЙ СОЗЫВ РСФСР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТЫН КОКЫМШО СЕССИЙЖЕ

26 июльышто М. Н. Умнов йолташын докладше почеш заседаний РСФСР Верховный Совет Бюджетный Комиссийын председательжын депутат И. А. Власовын содокладшым колыштын. Прениыште депутат-шамыч Попков П. С. (Московско - Ленинский округ), Власова А. А. (Архангельский городской округ, Архангельский область), Кавалеров Т. И. (Горно-Марийский округ, Марийский АССР) да молат 1939 ийлан государственный бюджетыште калык озанлык кушмым отражатлымыжым, бюджетым СССР калык-шамычын интересыштлан лийын ышталтмым, тӱняште эн устойчивый бюджет улмо нерген ойлышт.

РСФСР Финанс Калык Комиссар Умнов йолташын да РСФСР Верховный Совет Бюджетный Комиссийын председательже депутат Власовын заключительный мутышт колыштмек, РСФСР Верховный Совет „1939 ийлан Российский Советский Федеративный Социалистический Республикын государственный бюджетше нерген Законым" единогласно утверждатла.

Вара РСФСР Верховный Совет „РСФСР-ысе шемер-шамычын депутатыштын краевой, областной, окружной, районный, городской, сельский ден поселковый Советлашкышт сайлымаш нерген Положений" проектым рассматриватла. Тидын нерген докладым РСФСР Верховный Совет Законодательный предположений-шамыч Комиссийын председательже депутат Голяков И. Т. ыштен.

Прений пытымек, шемер-шамычын депутатыштын местный Советлашкышт сайлыме нерген Положений единогласно утвердитлалтеш. Кумышо вопрос дене—РСФСР Верховный Судым сайлыме нерген докладым депутат Пронин В. П. ыштен. РСФСР Верховный Совет РСФСР Верховный Судым 75 еҥ дене да РСФСР Верховный Судын народный заседательлан 36 еҥым сайлен.

Нылымше вопрос дене—Первый ден Кокымшо Сессий коклаште РСФСР Верховный Совет Президиумын приниматлыме да РСФСР Верховный Советлан утверждатлаш подлежатлыше Указ-шамыч нерген Верховный Совет РСФСР Верховный Совет Президиум секретарьын депутат Г. В. Козловын докладшым колыштын да РСФСР Верховный Совет Президиумын Указше-шамычым единогласно приниматлен.

РСФСР Верховный Совет РСФСР калык комиссар-шамычым назначатлыме нерген РСФСР Верховный Совет Президиумын Указше-шамычым единогласно утверждатлен.

Тидын дене 29-ше июльышто РСФСР Верховный Советын Кокымшо Сессийжым РСФСР Верховный Советын Председательже депутат **А. А. Жданов** йолташ петырымылан увертарен.

СОЦИАЛИЗМ—ТИДЕ МИР! ФАШИЗМ—ТИДЕ ВОЙНА!

Коло вич ий ожно, 1914 ийыште, мировой империалистический война тӱҥалын. Калык-шамыч деч йышт ямдылыме, империалист-шамычын интересышт верч тӱҥалме тиде грабительский война шемер массылан моткоч кугу жертвым конден — миллион дене еҥ илыш пытен. Тиде разбойничий войнан грабительский характержым тӱжвак лукшо, империалистический войнам гражданский войнаш савыраш пашазе классым да трудовой крестьянствым ӱжшӧ партий тӱняште икте гына, Ленинын — Сталинын большевистский партийже гына ыле.

Первый мировой империалистический войнам увенчатлыше 1919 ийысе Версальский мирный договор изирак военный передышка лийын, потому что войнан капитализмын улма гыч лектын шогышо тӱҥ причиныже-шамыч пытаралтын огытыл, а утларак пӱсемыныт. „У империалистический война факт лийын" (И. Сталин), войнам фашистский государство-шамыч — Германия, Италия, Япония тӱҥалыныт, вет фашизм — тиде война, фашизм — тиде шужымаш, фашизм — тиде шемер-шамычлан куллык.

Фашизм шкенжын эллаштыже культурым пытарен, средневековый дикостьым восстановитлен, расовый ненавистьым ылыжтен, эрыкым пиктен, шужымашым да кӱчызылыкым конден. Садлан фашистский эллаште калыкын шыдыже кажне ийын кушкеш да созреватла. Фашизм разрешитлаш лийдыме противоречий гыч лекмашым войнаште кычалеш; мировой реакционный буржуазий тудым поддерживатла. Тыге ныл государство — Абиссиния, Австрия, Чехословакия да Албания фашизмын ярможо йымак верештыныт; Испанийыште фашистский диктатурын режимже ышталтын; Литовский республикын Мемель олаже да Мемельский область Германия кидыш каен; японский военщина китайский калыкым кок ият утла грабитла да СССР ден Монгольский народный республикын границылаштыже провокационный выступлений-шамычым ыштылеш.

Великий Октябрьский социалистический революцийын сеҥымыже тӱням кок противоположный системылан: социализм тӱнялан да капитализм тӱнялан шелын. 1914—18 ийласе война кок могырымжат грабительский, несправедливый ыле, а пӱтынь тӱня гаяк воеватлыше лагерь лийын. Кызыт войнам агрессор-шамыч шараш тыршат; войнам ышташ шоныдымо буржуазно-демократический, неагрессивный эл-шамычат улыт, а СССР—пӱтынь тӱняште мирын оплотшо.

Социализм — тиде мир! Советский государство шкенжын уло историйже мучко пӱтынь тӱняште мир верч чарныде да последовательно кучедалеш.

Советский правительствын политикыжым чыла элласе калык-шамыч шокшын поддерживатлат, вет „войнам ышташ шонышо калык тӱняште иктат уке" (Сталин). Калык-шамычын мир верч да эрык верч кредалашлан тыршымышт испанский ден китайский калыкын героический кредалмаштышт раш коеш. Пӱтынь тӱняште куатле антивоенный движений пеҥгыдемеш, коммунистический партий-шамычын влиянийышт да авторитетышт кушкеш.

Тача, Международный антивоенный кечын, пӱтынь тӱнясе калык-шамыч мир верч тыршымыштым, войнам ылыжтыше фашистский агрессор-шамыч ваштареш кредалашлан пеҥгыде решимостьыштым эше утларак кугу вий дене ончыктат. Тиде куатле движенийын ончыл радамыштыже—великий советский калык — герой-шамыч калык, созидатель-шамыч калык!

Всесоюзный ял озанлык выставкыште мо ончыкталтеш

Таче Москваш Всесоюзный ял озанлык выставка почылтеш. Выставкыште участвоватлаш желатлыше-шамыч деч 240 тӱжем утла заявлений пурен. Заявленийым пушо-шамыч кокла гыч шукыштым выставкын участникыштлан утвердитлыме.

Таче кумда Ярославский шоссе мучко моткоч кугу движений тӱҥалеш. Кажне часыште выставкын главный входшо деке лу тӱжем ден посетитель-шамыч дене 104 трамвайный поезд, 150 троллейбус, 180 автобус да 200 маршрутный такси-шамыч толаш тӱҥалыт. Посетитель-шамыч ончылан колхоз ден совхоз-шамычын, социалистический земледелий ден животноводствын сеҥымашышт, СССР ял озанлыкын куатше да поянлыкше демонстрироватлалтеш.

Шурно павильонышто

Опытный пасу, сад, цветник-шамыч выставкын 48 гектар территорийжым заниматлат. 15,2 тӱжем квадратный метр кумдыкан площадьыште шукияш шыдаҥ, шу деч посна кушшо шож, зерновой ден зернобобовый культурын эн сай сортышт, колхозник-опытник-шамычын ӱдымышт, молат ончен кушталтеш. Зерновой участкылаш чылаже 580 сорт растенийым ӱдымӧ.

„Зерно" павильон зал-шамычын иктыштыже 160 слушательлан лекторийым оборудоватлыме. Тыште академик-шамыч Лысенко, Цицин, Вавилов, Прянишников, молат высту патлаш тӱҥалыт.

Животноводство павильонышто

Выставкыште социалистический животноводствылан кугу вер ойыралтын. 32 зональный да отраслевой павильонлаште колхозный животноводческий ферма ден животноводствын передовикше-шамычын сеҥымашышт ончыкталтеш. Имне вӱталаште, ушкал вӱталаште, сӧсна вӱталаште да молат 175 имне, 240 ушкал, 45 ӱшкыж, тӱкан шолдра волыкын 130 вуй молоднякше, 550 шорык, 450 сӧсна, каза, осел, верблюд, пий, кайык, кролик, пушный зверь-шамыч да молат ончыкталтыт. Чылаже выставкыште 4500 живой экспонат ончыкталтеш. Нине животный-шамычын сай образецыштым совхозлаште да колхозный фермылаште ончен кущтымо. Нуным социалистический животноводствын стахановецше-шамыч ончен куштеныт.

Выставкын самырык экспонентше-шамыч

Всесоюзной ял озанлык выставкын эмблемыже.

У социалистический ола. Тудо 136 гектар площадьым заниматла. Тиде кумда верештше 200 наре зданийым строитлыме. Тышке 52 павильон электроэнергийын питанийжылан 15 подстанций, 5 тӱжем зрительлан зеленый театр, 2 кинотеатр, открытый эстрада, театр, цирк, молат пурат. Чудесный олам большевик-шамычын героический партийже, чыла советский калык строитленыт, цементироватленыт, архитектурно оформитленыт.

Тиде олаште таче шӱдӧ тӱжем посетитель-шамыч ончылан колхоз, совхоз, МТС, животноводческий ферма, социалистический ял озанлыксе передовик-шамычын замечательный сеҥымашышт демонстрироватлалташ тӱҥалеш. Выставкын 200 тӱжем утла участникше-шамыч кокла гыч тӱжем дене самырык бригадир, агроном ден зоотехник, конюх ден доярка, комбайнер ден тракторист-шамыч улыт. Нуно шке пашаштын саскаштым выставкыш пӧлӧк семын конденыт.

Выставкыште посетитель Советский Дальний Востокысо комсомолец-шамычын героический пашаштым ужеш. Самырык строитель-шамыч тайгам покорятлат, у ола-шамычым строитлат, амонал дене скала-шамычым пудештарат, у корно-шамычым ыштат, пограничный рубеж-шамычым бетон дене чиктат, тӱняште эн виян корабль-шамычым строитлат, курым дене трогатлалтде кийше плодотворный целинам да тундрым осваиватлат.

Сибирьын пшеничный жемчужиныштыже— Купинский районышто—кӱкшӧ урожайын запевалже, ефремовский звенон организаторжо, комсомолка Кострыкина йолташ—ял озанлык выставкын участницаже. Тудо кодшо ийыште гектар гыч 49—60 центнер дене шыдаҥым налын.

Хлопок зал. Таджикистанын передовой колхозшо-шамычым, хлопковой озанлыкын стахановецше, новаторжо-шамычым ончыктымо. Самырык стахановец Мирали Рахманов гектар гыч 33 центнер египетский хлопокым налеш. Хлопковой опытный станцийын селекционерже комсомолец Красичкон чапле пашаже ончыкталтын.

Выставкыште комсомолын воспитанникше-шамыч Паша Ангелина ден Паша Ковардакын чапле пашашт ончыкталтын. Нунын призывышт почеш 100 тӱжем ӱдыр-шамыч производство деч отрыватлалтде трактористкалан тунемыт.

РСФСР Верховный Совет депутат, комсомолка Капитолина Щербакован тракторный бригадыжлан специальный стендым отводитлыме. Тудын бригадыштыже каждый колесный трактор кокла шот дене 1600 гектар наре куралын. Тиде Дальний Востокышто эн кӱкшӧ показатель.

Якутийыште Ленинский комсомолын воспитанникше, СССР Верховный Советын депутатше, охотник Шемяков йолташ ила да пашам ышта. Выставкыште охотник-шамыч бригадын экспонатыштым представитлыме. Нуно мӱндыр Северышто, Полярный круг шеҥгелне, Ледовитый океанын побережьйыштыже социалистический культурын пеледмыже нерген пеш раш каласкалат.

Емыш павильонышто

Выставкын территорийыштыже 46 тӱжем квадратный метр кумдыкан площадеш емыш садым шындыме. Тыште мичуринский сортын пеш шуко тӱрлӧ коллекцийже ончыкталтын. Тиде площадьыште 15200 экземпляр пушеҥгым погымо.

„Виноградство и виноделие" павильон лишнысе территорийыште 70 сорт виноградный пушеҥгым шындылме. Тыште „Шашла", „Изабелла", „Лидия", мичуринский сорт-шамыч да молат кушкыт.

Выставкын клумбылаштыже да газонлаштыже 400 тӱжем наре тӱрлӧ цветник, 1.300 кустарникым шындыме. И. В. Мичуринын скульптуржо йыр ковровый пеледыш-шамыч гыч пеш кугу клумбым ыштыме. Тиде клумбым Чкалов лумеш колхозын (Московский область) сай колхозникше - цветоводшо-шамыч оформитленыт.

Пчеловодство павильонышто

Пчеловодство павильонышто образцовый пасека демонстрироватлалташ тӱҥалеш. Пасекыште 44 мӱкш омарта. Кажне омарташте 50—75 тӱжем мӱкшан еш. Тыжанак мӱкш ончышын пӧртшым строитлыме. Тиде пӧртым мӱкш омартам ямдылашлан да ремонтироватлашлан, мӱйым да шыштым погашлан кӱлшашлык инвентарь-шамыч дене оборудоватлыме.

Всесоюзный ял озанлык выставкын посетительже Птицеводство павильонышто инкубаторный станцийын пашам ыштымыжым ужеш. Тиде станций кажне кечын тӱжем племенной чывигым пуа.

Колхозный стройын сеҥымашыжым демонстрироватлымаш

Сталинын генийже дене вуйлатыме мемнан элын калыкше-шамыч СССР-ым куатле индустриальный державыш савыреныт, колхозный стройын сеҥымашыжым пеҥгыдемденыт, тӱняште эн шолдра, эн передовой земледелийым созданленыт.

Всесоюзный ял озанлык выставка, кудын почылтамашыжым уло эл отмечатла, пӱтынь тӱнялан колхоз ден совхоз-шамычын сеҥымашышт нерген, социалистический земледелий ден животноводствын достижений йышт нерген, СССР-ысе республика, край да областьласе ял озанлыкын куатше да поянлыкше нерген каласкала.

Мемнан выставка ты марте участвоватлыме чыла выставка-шамыч деч тудын дене гына огыл ойыртемалтеш, что тушто шолдра коллективный да государственный озанлык-шамыч гына участвоватлат. Выставкыш участник-шамычым подбиратлымаш порядокшак, тудын основышкыжо пыштыме принципшак йӧршеш у.

Выставкыште тугай социалистический озанлык-шамыч гына нине озанлык-шамычын тудо передовикышт, пашаеҥышт гына участийым приниматлен кертыт, кудо ял озанлык культурын урожайностьшо дене, ял озанлык животноводствын продуктивностьшо дене, ял озанлык машина-шамычын производительностьышт дене установитлыме показатель-шамычым шуктеныт. Нине показатель-шамыч тугай улыт: нуным колхоз ден совхоз-шамычын чыла массышт дене соблюдатлымаш кумышо пятилеткын ял озанлыксе заданийже-шамычым темымашым веле огыл, тыгак утыж дене темымашмат обеспечитлат.

1939 ийысе Всесоюзный ял озанлык выставкыште земледелийын 200 тӱжем утла эн сай озанлыкше ден передовикше - шамыч участвоватлат.

Тӱняште ял озанлык выставкылаште нигунамат тынаре участник лийын огыл! Эн сай тракторист ден комбайнер-шамыч, льновод ден хлопкороб-шамыч, садовод ден огородник-шамыч, звеньевой ден бригадир-шамыч, выдающийся доярка ден конюх-шамыч, свинарь ден чабан-шамыч, пасечник ден шелковод-шамыч, агроном ден ученый-шамыч—теве мемнан выставкын участнике-шамыч.

Всесоюзный ял озанлык выставка—тиде эн первояк социалистический ялын передовой еҥже - шамычын грандиозный демонстрацийже улеш.

Колхоз ден совхоз-шамычын воспитатлыме, ял озанлыкын эн сай еҥже-шамыч ончыктат, пашан итогшым ончыктат, шкеныштын паша метод нерген, тудын нерген каласкалат, кузе нуно пасуштo кӱкшӧ урожайым, животный-шамычын кӱкшӧ продуктивностьыштым, трудын кӱкшӧ производительностьшым добиватленыт.

Выставкыште чыла паша туге организоватлалтеш, чтобы ялыште социализмын сеҥымашыжым пӱтынь калыкын ончымашыже шӱдӧ да тӱжем дене посетитель-шамычлан, колхозник-шамычлан, совхоз ден МТС пашаеҥ-шамычлан наглядный да убедительный школа лийже.

Лу тӱжем дене натуральный экспонат-шамыч, книга да листовка-шамыч, радио ден кино, выставкыште занятый улшо квалифицированный экскурсовод ден лектор-шамыч, передовик-шамычын опытышт нерген каласкалымашым келгемдат да ешарат, чтобы передовой опытын популяризацийже утларак доходчивыйым да действенныйым ышташ.

Чыла паша туге организоватлалтеш, чтобы кажне посетитель шке колхозышкыжо, шке МТС-шкыже, шке совхозышкыжо пӧртылмек, шкеак передовой опытын популяризаторжо лийже, шкеак агитатор, пропагандист, колхозым, совхозым, МТС-ым пеҥгыдемдымаште, урожай нӧлталмаште, стахановский агротехникын утларак эффективный приемжо-шамычым внедритлымаште инициаторжо лийже.

(Мучашыже 4-ше стр.).

МЕ ВСЕСОЮЗНЫЙ ЯЛ ОЗАНЛЫК ВЫСТАВКЫН УЧАСТНИКЫШТ ДЕНЕ ГОРДИТЛЕНА

Снимкыште (ӱлычын кӱшкыла): Ленин лӱмеш колхозын (У-Тор'ял район) Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш утвердитлыме „Орлик“ лӱман ожыжо; Жданов лӱмеш колхозын (Горно-Марий район) дояркыже, Всесоюзный ял озанлык выставкын участницыже И. Н. Ботоногова йолташ „Эра“ лӱман рекордистка ушкал дене; „Аврора“ колхоз гыч (Горно-Марий район) Всесоюзный ял озанлык выставкын участницыже Е. Т. Савельева йолташ садыште олмам пога.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ПАСУН ПЕРЕДОВИКШЕ-ШАМЫЧ

Социалистический ялозанлыкын нӧлталтмыже ден пырля ял озанлыкын передовикше-шамычат кечын кушкыт. Тенийсе Всесоюзный ял озанлык выставкыште мемнан республикысе колхоз гыч 14 передовикшамыч участвоватлаш тӱҥалыт.

Нунын кокла гыч **Тихонов Иван Петрович** — „Смена“ колхозын (Г.-Марий район) звеноводшо. Тудо пырчан культур дене кок ий коклаште 46,5 гектар гыч кокла шот дене 18 центнер дене налын. А посна участкыла гыч 24 центнер дене налын.

Веселов Филипп Федорович — „Пеледыш“ колхозын (Косолоп район) председательже, тудак комсомольский организацийын секретарьже. Тудын колхозшо 165 гектар мландыште пырчан шурным кокла шот дене 16,4 центнер дене налын.

„Рвезе Коммунар“ колхозын (Сотнур район) полеводческий бригадын бригадирже **Иванова Александра Васильевна** 1938 ийыште гектар гыч 3,44 центнер клевыр нӧшмым налын.

„У сола“ колхозын (Еласово район) полеводческий бригадын бригадирже **Коротков Василий Андреевич** 75 гектар мланде гыч кок ий коклаште кокла шот дене кажне гектар гыч 20,15 центнер дене пырчан шурным налын.

ЖИВОТНОВОДСТВЫН ПЕРЕДОВИКШЕ-ШАМЫЧ

Выставкыште Марийский республика гыч 17 животноводческий ферма да социалистический животноводствын 60 передовикшешамыч участвоватлаш тӱҥалыт.

Нунын кокла гыч Михайлов лӱмеш колхозын (Г.-Марий район) МТФ-ыже. Тиде молочно-товарный ферма идалыкыште 34 лӱштымӧ ушкал деч, кажныж деч, 2233 литр шӧрым лӱштен.

„Искра“ колхоз (Косолоп район) СТФ 29 ава сӧсна деч, кажныж деч, кокла шот дене 15 деловой сӧсна игым ончен куштен. Тыгай ферма-шамыч шуко уло.

Жданов лӱмеш колхоз (Г.-Марий район) гычын **Ботоногова Ираида Николаевна** ушкал фермыште пашам образцово шынден. Тудо 10 лӱштымӧ ушкал деч, кажныж деч, 3686 литр шӧрым лӱштен налын. Ботоногова йолташым выставкыште бригадирлан утвердитлыме.

„Красное знамя“ колхоз (Юрино район) гыч комсомолка **Чиркова Татьяна Николаевна** 8 лӱштымӧ ушкал деч, кажныж деч, 2870 литр шӧрым лӱштен налын.

Каганович лӱмеш колхоз гыч (Оршанка район) **Воронцова Мария Григорьевна** 7 ава сӧсна деч, кажныж деч, 20 сӧсна иге гыч налын.

„Марий“ колхозын (Оршанка район) СТФ заведующий **Смирнов Иван Иванович** 1937 ийыште 4 ава сӧсна деч, кажныж деч, 17 сӧсна игым ончен куштен.

„Ушемнур“ колхозын (У-Тор'ял район) РСФСР Верховный Совет депутат комсомолка **Пивоварова Анна Николаевна** 1938 ийыште 6 ава сӧсна деч, кажныж деч, 15 сӧсна иге гыч ончен куштен.

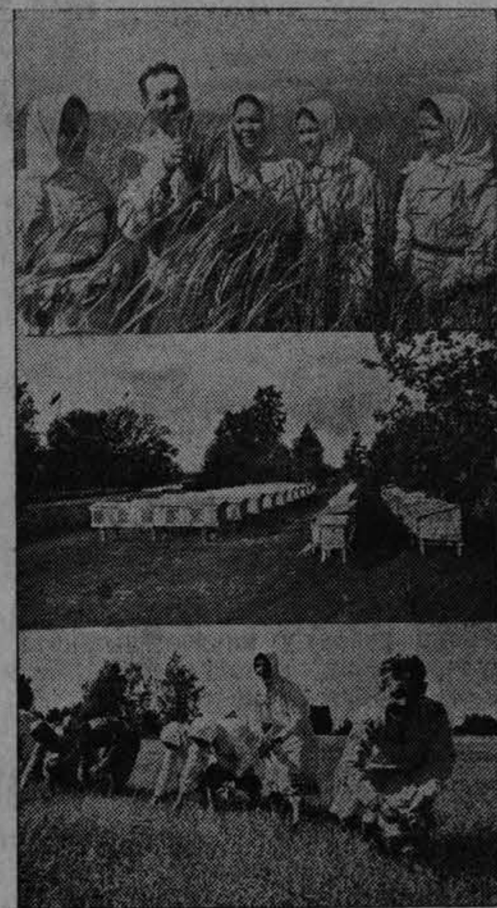

Снимкыште (ӱлычын кӱшкыла): Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлыше „Чирки“ колхозын (Пектубаево район) йытын участыкыштыже колхозница-шамыч шошым шӱк шудым сомлымышт годым. Всесоюзный ял озанлык выставкыште участоватлыше „У пасу“ колхозын (Йошкар-Ола район) кролиководческий фермыже. Всесоюзный ял озанлык выставкын участникше „Аврора“ колхозын стахановецше - шамыч семенной участкыште уржам ончат.

ИК МТС ДА КОЛО ВИЧ ТРАКТОРИСТ

Ял озанлыкын передовой техникаже дене оснащенный МТС колхозын озанлыкшым нӧлталмаште пеш кугу рольым модеш. Мемнан республика мучко 16 районлан 22 МТС уло.

Еласово МТС республик кӧргыштӧ кум ий первый верым налын шога. Ӱмаште 15 имне виян СХТЗ тракторлан кокла шот дене 569 га гыч куралме. Тыге тудо республика кӧргыштӧ первой МТС, ял озанлык выставкыште участвоватлаш тӱҥалеш. Тыгак республика мучко выставкыште 25 тракторист, бригадир, механик-шамыч участвоватлаш тӱҥалыт.

Оршанский МТС тракторный отрядын бригадирже **Ф. Н. Мансуров** йолташ 1938 ийыште шкӧ бригадыштыже кажне тракторлан 778 га гыч куралын.

Ронго МТС тракторный отрядын бригадирже **К. И. Смирнов** кажне тракторлан 817 га гыч куралын да 1542 килограмм горючийым экономитлен.

Йытын паша дене стахановец-шамыч

Посна колхоз, бригада, звено, льновод-шамыч кӱкшӧ качестван йытын продукцийым налмаште пашам кӱлеш семын ыштеныт. Тыге нуно Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш правам налыныт.

Нунын кокла гыч „Маркеловец“ колхоз гыч (У-Тор'ял район) МАССР Верховный Совет депутат **Домрачева Евдокия Ивановна** шке звеножо дене гектар гыч 8,95 центнер льноволокнам налын.

Параньга МТС гыч Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлыше И. М. Бессонов йолташын тракторный бригадыже. Снимкыште: (шола гыч пурлашкыла): И. М. Бессонов, комсомолка К. А. Шихова, А. М. Трушкова, МАССР Верховный Совет депутат, комсомолка В. М. Мухинова.

147 КОЛХОЗ УЧАСТВОВАТЛА

Таче Москваш Всесоюзный ял озанлык выставка почылтеш.

Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш пеш кугу честь. Тыгай кугу честьым любой колхоз, бригада, ферма-шамыч социалистический пасун да животноводствын стахановецше-шамыч добиватлен кертыт. Мемнан Марийский республика гыч выставкыште растеневодство дене 147 колхоз участвоватлаш тӱҥалеш. Нине колхоз-шамыч ял озанлыкым нӧлталмаште але марте лийдыме успехыш шуыныт. Ий гыч ийыш шурно лектышым нӧлталыт. Теве „Смена“ колхоз (Горно-Марий район) кок ий коклаште 147,29 гектар мланде гыч пырчан культурым кокла шот дене гектар гыч 20,58 центнер дене налын. Ворошилов лӱмеш колхоз (Оршанка район) пырчан культурым ик гектар гыч 16 центнер дене налын. Мемнан республика гыч выставкыште тыгай колхоз-шамыч лу дене участвоватлаш тӱҥалыт.

Кролиководческий ферма

„У пасу“ колхозышто (Йошкар-Ола район) 1934 ийыште 40 кролик дене кролиководческий фермым организоватлыме ыле. Фермыште кролик - шамычын породностьыштым саемден толмо дене ферма кажне ийын кушкын. Тиде ферма республиклан кажне ийын 2000 деловой кроликым пуа. Кролиководческий ферма Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш тӱҥалеш.

Кужеҥер район „Сосновые рощи“ колхозышто уржам комбайн дене тӱредыт.

Фото С. Чуршуковын.

У КИНДЫМ ГОСУДАРСТВЫЛАН СДАТЛАШ ТӰҤАЛЫНЫТ

„Чевер ӱжара“ колхоз (Шернур район) у киндым государствылан сдатлаш тӱҥалын. Кызыт 45 центнер уржам сдатлен. Кинде сдатлымаште комсомолец-шамыч активнын полшат.

И. Росляков.

ЙЫТЫНЫМ КӰРЫН ПЫТАРЕНЫТ

„Красный борец“ ден „Красный пахарь“ колхоз-шамыч (Шернур район) йытын кӱрмаште социалистический соревнованийым кумдан шарыме дене йытыным ныл кече олмеш кум кечыште кӱрын пытареныт.

„Красный борец“ колхозышто 10 гектарым да „Красный пахарь“ колхозышто 11 гектарым кӱрыныт.

И. П.

СИЛОСЫМ ОПТЫШТ

Теле жаплан вольыкым кӱштӧ качестван корма дене обеспечитлышаш верч шуко колхоз-шамыч серьезнын пижыныт.

Теве „Йошкар Армий“ колхоз (Ронго район) 3 тонн силосым оптен. „Юледур“ колхоз кок тонным силосоватлен. **Т. В. Таныгин.**

Агитбригадым организоватлыме

ВЛКСМ Шернур райком ден РОНО уборка жапыште колхозник-шамычым культурно обслуживатлаш агитбригадым организоватленыт. Бригада Шӱкшер, Марий-Сола, Лопа, Шаба, Шокшем, Лоскутово да Казанский ял советысе колхоз-шамычым обслуживатла. Агитбригадын задачыже — партий ден правительствын решенийыштым умылтараш, художественный постановка шамычым ончыкташ да пырдыж газета ден листовка-шамычым луктaш.

И. П. Иванов.

Примерный допризывник-шамыч

Мемнан молодежь Йошкар Армий радамыш логалмым шкенжын эн кугу пиалжылан шотла. Вет Йошкар Армий — политический школа.

Допризывник - ш а м ы ч Йошкар Армийыш каяш ончылгочак сайын ямдылалтыт, производствышто примерым ончыктен шогат. Теве Йошкар-Ола район Ворошилов лӱмеш колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийын секретарьже - допризывник Н. С. Средин йолташ призывлан шукертсек ямдылалтеш. Шке тазалыкшым пеҥгыдемден шога. Кызыт тудын 4 оборонный значокшо уло. Колхозышто пашам сай ышта. Суслонгер узкий колейкыште машинист М. Т. Новоселов 4 оборонный значоклан нормым сдатлен, производствышто стахановец. Тыгак Суслонгер гыч допризывник Н. И. Климов 4 оборонный значок-шамычым иметла. Тыгай допризывник-шамычым шуко ончыкташ лиеш. Вет кажне допризывникын мечтаже — родинын защитникше лияш.

М. Ч.

Футбол дене модмаш

Тор'ял. Шукерте огыл „Чобык“ колхозын командыже ден „Шаблатнур“ колхозын командыже футбол дене модыч. „Чобык“ колхозын командыже „Шаблатнур“ колхозын командыжым 6:1 счет дене сеҥен.

Тиддеч вара „У ял“ колхозный команда ден Тошто-Тор'ял ял советысе сборный команда модыныт. Модыш 4:0 счет дене „У ял“ командын сеҥымашыже д е н е пытен.

В. Иванов.

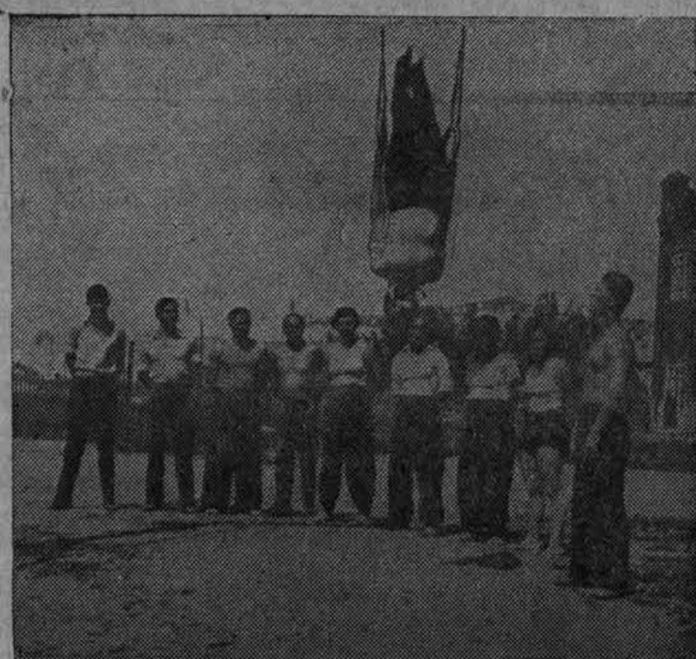

Снимкыште: Лесотехнический институт пеленсе гимнастический секций пашам ыштымыже годым.

Фото М. Чуршуковын

ДОПРИЗЫВНИК-ШАМЫЧ КОКЛАШТЕ МАЛОГРАМОТНОСТЬЫМ ЛИКВИДИРОВАТЛАШ

Мемнан Йошкар Армий ҥеҥ Военно-Морской Флот физический таза да политический грамотный у пополненийым йодыт. Садлан допризывник-шамыч коклаште ужшо неграмотность ден малограмотностьым ликвидироватлымаш кажне райвоенкомат ден РОНО-шамычын эн тӱҥ задачышт лийын шога.

Теве тений Йошкар-Ола районышто 1918—1919 ийлаште шочшо допризывник-шамыч коклаште 7 неграмотный да 63 малограмотный допризывник улыт. Тыжечын раш — Йошкар-Ола райвоенкомат ден РОНО-н ончылно кугу ответственность лийман ыле. Туге гынат, нуно тиде пашаш кӱлеш вниманийым ойырен огытыл.

Телым 7 неграмотный допризывник-шамычым туныктен лукмо. Но малограмотностьым ликвидироватлымашым завершитлен шуктымо огыл. Районышто таче кечылан 18 еҥ малограмотный шотлалтеш. Призывлан ямдылалтмаште Йошкар-Ола район почеш шӱдырна.

Нине малограмотный-шамычым туныктен лукташ 21-ше июльышто Медведево НСШ пелен допризывной подготовкым организоватлыме ыле. Но тышке РОНО ден райвоенкомат формально ончыныт. Допризывник-шамычым туныкташ проверитлыде шогалтеныт. Теве Н. С. Потапов тыште руш йылме да математика дене туныкта. Тудын нимогай опытшат уке. Адак простой руш мутымат грамматический ошибка дене возгала. Тылеч посна тыште занятий кӱрылтмашат лиеда. ВЛКСМ Й о ш к а р - О л а райком ден РОНО райвоенкоматлан к ы з ы т а к конкретный полышым пуышашт кӱлеш.

Большаков.

КОЛХОЗНЫЙ СТРОЙЫН СЕҤЫМАШЫЖЫМ ДЕМОНСТРИРОВАТЛЫМАШ

МУЧАШ

Выставкын участникше-шамычым отбиратлымашыжак передовик-шамычын опытыштым популяризироватлымаште, пашам организоватлымашын у формыжым пропагандироватлымаште, производствыш у, передовой прием-шамычым внедритлымаште моткоч кугу значенийым иметлен.

Тиде шот дене выставкын пашаже адакат кугу значенийым иметлаш тӱҥалеш, кудын почылтмыжлан мемнан эл куанымашан торжестволан, кугу пайремлан ямдылалтме семынак, ямдылалтын.

Выставкын паша кечыже-шамыч ял озанлыкысе пашаеҥ-шамычын социалистический животноводствышто да земледелийыште у сеҥымаш-шамыч верч кучедалаш ямде улмыштым пӱтынь калыкын ончылно кече лийыт.

Колхозный бригадылаште да совхозын звенолаште тӱжем дене у ударник-шамычым Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш вовлекатлыше массово - раз'яснительный паша кумдан шаралтеш. Соревнованийыште участвоватлыше - шамычын обязательствыштым да договорыштым общественный проверятлымаш кая, агрономический тунеммашын итогшо подводитлалтеш, колхозник-шамычын технический минимум сдатлымашышт эртаралтеш. Шукӧ лудмо пӧртлаште да колхоз-шамычын клублаштышт, шуко совхозлаште Всесоюзный ял озанлык выставка уголок-шамыч организоватлалтыт.

Чыла тиде моткоч кугу паша колхозный стройын куатшым пеҥгыдемда, миллион дене колхозник да колхозница-шамычын, мемнан элысе чыла шемер-шамычын благосостояниймыштым адакат утларак нӧлталеш.

Пале, Всесоюзный ял озанлык выставка 15 октябрьыште ок петырне, а жаплан гына шке пашажым чарна. Партий ден правительствын решенийышт почеш выставка шке пашажым 1940 ийыштат продолжатлышаш.

Передовой-шамычын уровеньышкышт 1939 ийыште але эше шуыдымо чыла колхоз ден совхоз-шамычлан, чыла МТС ден научный учрежденийшамычлан, 1940 ийыште смотрын участникше лияшлан возможность пуалтын.

1940 ийыште выставкыште участвоватлаш колхоз, совхоз да МТС-шамычлан права нунын пашаштын кум ий (1937, 1938, 1939) кокласе показательышт дене определятлалтеш, а инициатор ден передовик-шамычлан — кок ий (1938, 1939) кокласе пашан результатше дене определятлалтеш.

Главный выставочный комитет 1940 ийыште выставкыште участвоватлаш желатлыме нерген уже тӱжем наре заявленийым налын.

Теве молан таче почылтшо Всесоюзный сельскохозяйственный выставка, кушто Ленинын заветше почеш да Сталинын вуйлатымыже дене мемнан элыште ыштыме колхоз ден совхоз-шамыч шкенынтын у с п е х ы ш т, достиженийышт да сеҥымашышт нерген каласкалат, тудо жапыштак мемнан великий родинан куатшым умбакыжат пеледмаш, умбакыжат кушмаш предвестникше улеш.

Академик Н. В. ЦИЦИН.

Всесоюзный ял озанлык выставкын директоржо.

ОРАЙ ДЕН СУЗЫМ ПИСАТЕЛЬ-ШАМЫЧ ЧЛЕНЫШ ПРИНИМАТЛЫМЕ

26-шо июльышто Йошкар - Олаште Марийский АССР советский писатель-шамыч союз оргкомитетын расширенный заседанийже лийын.

Заседаний писатель Дим. Орай ден Кырык-Марий писатель В. Сузын писатель-шамыч членыш пуртымо нерген заявленийыштым разбиратлен. Орайын творчествыже нерген Ефруш, Айзенворт, молат выступатлышт. Нуно Орайын кушмыжым да ситыдымашыжым ончыктышт. Вара чыланат тыгай заключенийыш тольыч — Д. Орайын марий литературышто заслугыжо кугу. В. Сузы нерген Ш-Булат, Першут, Николаев выступатленыт. Нуным когыньыштымат членыш приниматлыме.

Мирон Чойн.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—639. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.